

Absolventská práce

LŠ Protos

Oslavy 100. let skautingu ve Slavkově u Brna

Autor: Mário – Adam Blahák
Konzultant: Rex – Ondra Marek Šípek

Anotace

Práce se zabývá přípravou chystaných oslav výročí k 100 letům skautingu ve Slavkově u Brna. Jde v podstatě o návrh, který budu v prosinci předkládat střediskové radě, jak bychom mohli výročí pojmout.

Obsah

Anotace.....	2
Proč je důležité se zaměřit na skautskou historii?	4
Stručná historie skautingu ve Slavkově u Brna.....	5
Návrhy na oslavy výročí ve středisku.....	7
Oprava pomníku A. B. Svojsíka	7
Výstava k stoletému výročí	7
Víkendový tábor v zámeckém parku	8
Článek každý měsíc	8
Upomínkový předmět na výročí	8
Neděle u Bena	8
Program na schůzky	8
Závěr.....	12
Zdroje	13
Přílohy	14
1. Odpovědi na otázky	14
2. Renovovaný pomník.....	16

Proč je důležité se zaměřit na skautskou historii?

Otázku z nadpisu jsem si sám během několika let vedení několikrát položil. Věřím, že každý skautský rádce a vůdce nad ní také zamyslel. Psaní této práce a přípravy oslav na příští rok mě ale donutili znovu se jí zabývat. Rozhodl jsem se udělat malý průzkum, jak vidí tuto otázku bratři a sestry z oddílové a střediskové rady. Položil jsem jim dvě otázky: „Je pro tebe důležitá skautská historie? Případně proč?“ a „Proč si myslíš, že je důležité učit děti skautskou historii?“

Všechny odpovědi, které se ke mně dostali, jsou přepsány v příloze 1. Ze získaných odpovědí a následné diskuze s některými členy střediskové rady mi vyplývá, že drtivá většina členů vnímá historii, jak nezbytnou součást.

Já osobně považuji znalost lokálních dějin za důležitý prvek, díky němuž si budujeme vztah k našemu domovu. Každou budovu někdo musel postavit, věc vyrobit a stromy zasadit. Díky tomu můžeme snáz pochopit bod skautského zákona „Být ochránce cenných výtvorů lidských.“ Společná regionální historie nás může ještě více semknout, abychom opravdovými bratry a sestrami.

V historii můžeme najít poučení, jak předcházet hrozbám. Kolikrát jen u nás byli podkopány základy demokracie a jaké to neslo následky. Jen díky sdílení zkušeností ať ústně, písemně nebo zážitkem se můžeme některým skutečností obloukem vyhnout, aniž bychom je museli zažít na vlastní kůži.

Nikdy se neděje nic bez důvodu, každá událost vychází z řady někdy spletitých rozhodnutí. Každé rozhodnutí na sebe spojitě navazuje a postupně se natahuje v linii dějin. Studium historie nám dává možnost si uvědomit, že jsme všichni spoluzodpovědní za směřování ať už regionu nebo celého světa. I my hýbeme dějinami.

Ve spleti dějin se ocitá spousta osobností. Je jen na každém z nás, kterou z nich si vybereme, aby ovlivnila náš hodnotový a morální žebříček. Většina z nás si ale na stránkách historie vybírá spíše kladné vzory. Snažíme se jim připodobnit a sami se tak stávat lepšími než jsme byli včera.

Většina těchto bodů je v knihách Metodické inspirace (1) a Skautské odkazy (2). Já jsem se je pouze snažil vyjádřit svými slovy.

Průzkum, kterém jsem mluvil na začátku, jsem učinil pouze s cílem, abych věděl, do jakého rozpoložení vedoucích vytvářím celoroční projekt. Ten se naplno rozjede příští rok.

Stručná historie skautingu ve Slavkově u Brna

Skauting se ve Slavkově objevil v roce 1920. Prvním vůdcem byl bratr Machančík. Podle zápisů z kroniky Vlků se můžeme dovědět, že se v této době jednalo spíše silně politicky motivované hnutí. (3) Klíma (4) uvádí, že zde v roce 1921 bylo 33 členů. Členové byli velmi aktivní, o čem svědčí i účast na Jamboree v Maďarsku roku 1933. Kde byl tehdejší vůdce oddílu Viktor Polák. Ve 30. letech někteří členové absolvovali Moravskou lesní školu. Oddíl organizuje rádcovské kurzy, loutková divadla, cvičení a hry v přírodě.

V druhé polovině 30. let se do vedení oddílu aktivně zapojují Antonín Rybníkář-Macek, Rudolf Kachlír a Josef Laštůvka. Ti velmi pozdvihli fungování oddílu. Pod jejich vedením se pořádají každoročně Skautské dny, putovní tábory a další akce. V roce 1938 oddíl úzce spolupracuje s místní vojenskou posádkou. Tábory a akce i přes nepříznivou situaci stále trvají až do roku 1940. V tom roce byla činnost oddílu ukončena. V kronice o ní píše bratr R. Kachlír (3): „Dne 17. srpna 1940 vzala mne německá tajná policie na poštovním úřadě a odvezla autem k mému domu. Zde po mně žádali skautský majetek a veškeré záznamy. Odpověděl jsem, že nic není. Odjeli oznámiv mně, že Junák jest od dnešního dne zakázán a jeho činnost navždy zastavena. Nesmíme používat krojů, ani tábořit! Doufám, že to nebude věčně...“

Naštěstí obnova přišla po 5 letech. Skauting ve Slavkově obnovuje svoji činnost ihned v den osvobození města 26. dubna 1945. (4) Nicméně v zápisníku bratra J. Krbka můžeme najít zmínky, že se skauti scházeli už v roce 1943. (5) Hned po oficiálním obnovení zažil skauting ve Slavkově boom. Vznikají 3 oddíly s celkovou členskou základnou přes 200 členů. Organizuje se velký rádcovský kurz, který navštěvovala většina tehdejších chlapců. (6) V roce 1948 vybuďovalo středisko pomník A. B. Svojsíka. V témže roce činovníci střediska pomáhali financovat i pomník padlým rudoarmějcům v zámeckém parku. Středisko je všeobecně velmi aktivní. Skauti drží čestné stráž na většině akcí města. Začal se vydávat časopis Tvůrce. Dva členové jeli i na Jamboree do Francie. (7)

26. 9. 1948 se opět stahují mračna a malými krůčky se blíží zrušení organizace. V tento den se všichni Junáci starší 15 let museli zapsat do SČM. (6) Počátkem roku 1950 začíná veškerou činnost Junáků řídit ČSM. Tento rok se skauti účastní „Budovatelského tábora“. Po jeho skončení je Junák zrušen a jeho celkový majetek připadl ČSM a Pionýru. (4)

Druhá obnova Junáka ve Slavkově začala 30. března 1968 bratry Antonínem Rybníkářem a Klimentem Kohoutkem. Tentokrát se zaregistrovalo 121 dětí do 5 oddílů. K nim vznikl i oddíl dospělých. První rok byl velkým problémem sehnání klubovny a materiálu potřebného k táboření. Po dlouhém hledání se skauti nakonec usadili v bývalých kancelářích ČSAD, kde jsou až do dnešní doby. I potřeby k táboření sehnali a v roce 1970 se tábora účastnilo 142 tábořících. (4)

V září toho roku bylo středisko vyzváno Národní frontou, aby zanechali skautingu. Někteří členi proto přešli pod turistický oddíl, jiní všeho zanechali úplně. Celý majetek byl předán SSM ve Vyškově. (4)

V sobotu 30. prosince 1989 se po 19 letech znovu rozpohyboval skautský duch ve Slavkově. Další rok začaly už pravidelné schůzky, výlety a tábory. V roce 1990, prvním roce svobodného skautingu, sdružuje středisko 250 členů v osmi oddílech a těší se nevídané podpoře veřejnosti. (8)

Od roku 1990 středisko pravidelně pořádá „Junácký slunovrat“, závod skautů a skauetek. Na něj se do dnes sjíždějí družiny z různých středisek z okolí. (4)
V současnosti má středisko 123 členů, kteří jsou rozděleni do 3 oddílů.

Návrhy na oslavy výročí ve středisku

Oprava pomníku A. B. Svojsíka

Pomník ve slavkovském Svojsíkově parku nebyl od jeho postavení v roce 1948 nikdy opravován. Zub času se na něm dostatečně podepsal a zoufale volal po nutné renovaci. Ta začala už v předstihu tento rok. Díky spolupráci s městem a akčnímu přístupu našeho nejstaršího člena bratra Oldy se podařilo památníku dát nový kabát. Obrousil se pískovcový kamenný podstavec, bronzový reliéf A. B. Svojsíka a zvýraznil se nápis. (viz. příloha 2) Do konce roku mám v plánu zhotovit informační cedulku o A. B. Svojsíkovi, která bude umístěna před památníkem.

Výstava k stoletému výročí

K připomenutí nejenom skautské historie, ale i k seznámení se skautskou myšlenkou pro veřejnost plánuji s historickým oddělením Zámku Slavkov – Austerlitz výstavu v prostorách zámku. Tu pojmem více ze široka, nebude se zabývat pouze historií slavkovského skautingu, ale seznámí návštěvníky obecně se skautským hnutím. Výstava bude místnostmi rozdělena do 3 částí podle témat.

První místnost seznámí návštěvníka se skautskou myšlenkou. Cílem místnosti je, aby se návštěvník dozvěděl, na jakých základech staví skauting. Představí se zde významné osobnosti z počátků skautingu (Powell, Svojsík, Seton). Objeví se zde i skautský zákon, slib, heslo, příkaz, pozdrav, hymna...

V druhé místnosti návštěvník nalezne už historický průběh skautingem od založení do roku 1989. Bude se zde nacházet časová osa s vyznačenými důležitými daty obecných českých (světových) dějin. Dále na ní budou data související se skautingem u nás i ve světě a hlavně slavkovského Junáka. Bude k vidění rekonstrukce skautského činovníckého kroje ze 40. let a originální košile z let 60.

Poslední třetí místnost ukáže návštěvníkovi, že skauting není jenom věcí minulosti, ale i v současnosti hýbe světem i Slavkovem. Cílem této části je, aby návštěvník poznal i současnou podobu skautského hnutí. Zatím jsme se neshodli na finálním návrhu.

Veškeré historické předměty k výstavě je velmi obtížné sehnat. Podle zápisů z depozitáře zámku bylo mnoho věcí (prapory, košile, klobouky, kroniky, šavle...) uloženo zde v roce 1948. Během následující obnovy v roce 1968 si ale skauti ilegálně všechny věci z muzea vzali a do dnešní doby jsem vypátral pouze 2 prapory a trumpetu s praporem. Nicméně stále objevuji další kroniky a jiné rukopisy.

Předběžný termín výstavy je naplánován od září nebo října v roce 2020 zhruba na měsíc. V rámci vernisáže se plánujeme sejít u památníku A. B. Svojsíka a odtud jít za zpěvu průvodem na zámek, kde bude umístěna samotná výstava.

Víkendový tábor v zámeckém parku

Během výstavy ideálně v době vernisáže uspořádat pro skauty a skautky víkendový tábor. V pátek by si děti postavili podsadové stany a teepee. Zde by pro oni organizovali program pro veřejnost. Cílem je, abychom jim přiblížili náš život na táborech. Návrhů je spousta: nízké lanové překážky, opékání hadů z těsta, výroba dřevěných vypalovaných placek...

Přes noc by probíhala hra našich hlídek proti předem nahlášeným týmům. Ty by měli za cíl ukrást vlajku ze stožáru. Pokud by se jim podařilo obejít hlídku a stáhnout vlajku. Dostali by odměnu.

Článek každý měsíc

Do obecního měsíčníku „Slavkovský zpravodaj“ chceme každý měsíc přidávat články o historii skautingu ze Slavkova. Případně tam můžeme přidat zajímavé úryvky z kronik. Tento úkol už si vzal na starost bratr Hynek Ch. V posledním listopadovém čísle už napsal článek popisující chvíle během obnovy skautingu ve Slavkově v roce 1989.

Upomínkový předmět na výročí

Určitě by bylo vhodné k tak kulatému výročí pořídit nějaký větší předmět, který nám ho bude stále připomínat. Máme možnost oslovit bratra Radima, který je náš střediskový grafik, aby nám vytvořil jednotný design. Nápadů je spousta – výroční šátky, čepice, ponožky, nášivky... Chtěl bych nechat hlasovat všechny ve středisku (děti i dospělí) a který nápad bude mít nejvíce hlasů a schválí ho středisková rada, ten by se uskutečnil.

Neděle u Bena

Chtěl bych výročí propagovat trošku uvolněnější akcí. V teplejší měsíce (květen-září) bych chtěl dvakrát do měsíce zorganizovat „Neděle u Bena“. Šlo by o velmi neformální setkání ve Svojsíkově parku. Mohl by zde probíhat piknik, hráli by se hry typu lakros, frisbee, baseball... Zpívalo by se u kytar. Měla by zde vládnout uvolněná, přátelská a spontánní atmosféra.

Program na schůzky

Výročí by bylo potřeba zdůraznit hlavně na pravidelných družinových schůzkách. Jak s historií pracovat se můžeme více dočíst v knize „Skautské odkazy – metodika výchovy historií“ (viz. zdroj 8) nebo na internetových stránkách:

<https://www.skautskyinstitut.cz/metodika/>

Rád bych sem než metodiku rád napsal konkrétní návrhy na aktivity, které by bylo možné v našem středisku realizovat.

1. Návštěva u zemřelých činovníků

Cíl: Děti určí některé zesnulé skautské činovníky, kteří významnou měrou přispěli k utváření skautingu ve Slavkově.

Sdělení: Skauting není jen o nás a současnosti. Vycházeli z něj konkrétní lidé, kteří nám stále můžou být morálním vzorem.

Charakteristika: Družina se zrovna nachází v období skautského zákazu a chtějí zrovna dnes uctít své bývalé vedoucí. Pokud je při tom ale uvidí člen veřejné bezpečnosti, svíci jim zabaví.

Délka přípravy: 20 minut

Délka hry: 30 minut

Prostředí: slavkovský hřbitov po tmě

Pomůcky: jednoduchá mapa s vyznačenými hroby, svíčky, sirky, baterky, životopisy vybraných činovníků (Klíma Kohoutek, Jarda Jelínek, Petr Odehnal, Jaroslav Krbek...), sepsané otázky na činovníky, papíry, tužky

Průběh aktivity:

Družina dostane úkol položit na hrob zesnulých činovníků svíci. Při tom je ale nesmí zahlédnout příslušníci VB. Ti jim seberou svíci a pošlou je ven ze hřbitova, kde si mohou vzít novou svíci. Jakmile hrob najdou a uloží na něj svíčku, musí zjistit z přiloženého životopisu na hrobu základní informace o daném činovníkovi (kdy se narodil, kdy začal skautovat, čím se živil, koho vedl...) Tyto informace pak sdělí zbytku družiny mimo hřbitov, kde má družina stanoviště. Otázky hráči dostanou těsně před hrou. Je nutné zdůraznit, že VB se velmi zajímá o lidi na hřbitově, kteří běhají a chovají se divně.

2. Fotografie

Cíl: Rozvíjet kreativitu

Sdělení: I se starými černobílými fotkami může být zábava, když nevím, co se na nich zrovna děje.

Charakteristika: Družina z dodaných černobílých fotek vytvoří svůj originální příběh.

Délka přípravy: 15 minut

Délka hry: 20 minut

Prostředí: v místnosti

Pomůcky: Hodně oskenovaných starých fotek ze střediska, papíry, tužky, lepidla

Průběh aktivity:

Účastníci se rozdělí po trojicích. Jejich úkolem bude vytvořit z přiložených fotografií foto-příběh/foto-komiks. Můžou psát do fotek na fotky, lepit bubliny... Vytvořená díla můžeme umístit na nástěnku.

3. Hlídky

„Dnes jsme měli opět schůzi za kostelem. Zítřka, tj. v neděli, má být slavnostní otevření zámeckého parku. Máme držet celý den hlídky u všech vchodů do parku. Jelikož nemáme ještě kroje, budeme mít jen

pásky s nápisem „Junák“. Byly rozděleny hlídky na dopoledne a odpoledne.“ – Z deníku br. J. Krbka

Cíl: zlepšit spolupráci ve skupině

Sdělení: Je lepší, když má každý skaut kroj.

Charakteristika: Úkolem skupiny skautů je ochránit květiny v zámecké zahradě.

Úkolem lajdáků je zcizit co nejvíce květin ze zahrady.

Délka přípravy: 5 minut

Délka hry: 15 minut

Prostředí: venku, na hřišti

Pomůcky: lano, pásky na oči, staré košile

Průběh aktivity:

Účastníky rozdělíme na dva týmy: skauty a lajdáky. Skauti si mezi sebou vyberou svého vůdce. Ten jediný vidí, ostatní skauti si zavážou oči páskou. Na zemi je kruh z lana veliký přiměřeně počtu hráčů. Uvnitř kruhu jsou květiny (lístečky, kamínky) které chtějí lajdáci ukrást. Skauti se jim v tom snaží zabránit. To dělají tím, že se snaží chytnout. Po chycení musí lajdák zvednout ruku a jít nabrat sílu znovu u svého doupěte (např. označený strom), po té může pokračovat v kradení. Skautský vůdce je jediný skaut, který vidí a může vstoupit do zahrady. Ten je může navigovat. Aby skauti získali zrak, musí najít skautskou košili. Ty jsou na okraji území. Jakmile si ji skaut obleče, může si z očí strhnout pásku. Ale z místa, kde si pásku strhne, se nesmí už ani hnout. Skauti vyhrávají v případě, že získají všichni košile. Lajdáci zvítězí po krádeži všech květin.

4. Postav památník

„Ráno v neděli 23. 5. 1948 v 9 hod. v malém parku bylo slavnostní odhalení pomníku A. B. Svojsíka. Tento park byl přejmenován na park „A. B. Svojsíka“.“ – z deníku Psohlavců

Cíl: Rozvoj práce v týmu. Opakování některých skautských dovedností.

Sdělení:

Charakteristika: Skauti budou shánět finanční dary v hodnotě 4.800 Kčs na stavbu pomníku od podnikatelů a řemeslníků.

Délka přípravy: 30 minut

Délka hry: 1 hodina

Prostředí: venku

Pomůcky: papíry, tužky, napodobeniny bankovek, jehly, nitě, knoflíky, látky, bavlnky, větve, pila čepovka, pila lupínková, svěrák, překližka, simulační lékárnička

Průběh aktivity:

Účastníkům bude řečeno, že si potřebují v malých skupinkách (cca po 4) vydělat na výstavbu pomníku. Jediná možnost, jak se ke kýžené částce dostat, je chodit po řemeslnících a podnikatelích. Ti ovšem nedají dary za nic. Jsou zde tato povolání:

- Starosta
maximálně za 1.000 Kčs – Bude po účastnících chtít, aby sepsali smlouvu v pěti vyhotoveních. Musí na ní být uvedeno: jeho celé jméno s adresou, současné správně napsané jméno organizace se zmíněným statutárem (Junák – český skaut, z. s.). Ve smlouvě musí být uvedena i částka a přesné využití. Možné využít jen jednou za hru.
- Krejčová
100 Kčs – za správně a pevně přišitý knoflík
400 Kčs – vyšitý kvítek nebo jiný drobný vzor s použitím aspoň dvou barev
- Stolař
150 Kčs – uříznutí dřevěné placky z větve (Ø 6 cm) Vypálení do ní libovolné slušné slovo
350 Kčs – vyřezání postavičky lupínkovou pilou z překližky
- Lékař
40 Kčs – za každou bylinu (lze i za každou rostlinu), kterou najdou a správně pojmenují
400 Kčs – správné ošetření větší řezné rány

Za každou profesí mohou jít i vícekrát. Vyhrává tým, který jako první dokáže nasbírat požadovaný obnos na stavbu pomníku.

Závěr

Do příštího roku plánuji tuto práci ještě více a detailněji vypracovat. V tomto provedení ji předložím střediskové radě. Doufám, že moje vize uskutečnění výročí bude přijata s nadšením. Hry jsem zatím dal pouze příkladově, zda o to budou ostatní oddíly stát.

Zdroje

1. **Kolektiv autorů.** *Metodické inspirace Náměty ke zpracování ŠVP dějepisu.* Milevsko : Asociace učitelů dějepisu ČR, 2006.
2. **Kubíková, Petra a kolektiv.** *Skautské odkazy - metodika výchovy historií.* Praha : Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2014.
3. **Kachlír, Rudolf.** *Kronika Vlků.* Slavkov u Brna : autor neznámý, 1920-1940.
4. **Kohoutek, Kliment.** *80 let skautingu ve Slavkově u Brna.* Slavkov u Brna : Junák Slavkov, středisko 612.03, 2000.
5. **Krbek, Jaroslav.** *Můj Junácký deník.* Slavkov u Brna : autor neznámý, 1945-1949.
6. —. *Kronika Psohlavců.* Slavkov u Brna : autor neznámý, 1945-1950.
7. **Korespondence uložená v SOkA Vyškov. Slavkov u Brna : autor neznámý, 1945-1950.**
8. **Chocholáč, Oldřich, Charvát, Hynek a Šemora, Milan.** **30. prosinec 1989 – skauting ve Slavkově potřebí vystupuje z ilegality.** *Slavkovský zpravodaj.* 2019, 11.

Přílohy

1. Odpovědi na otázky

1. Je pro tebe důležitá skautská historie? Případně proč?
2. Proč si myslíš, že je důležité učit děti skautskou historii?

Odpověď A

1. Je to pro mě důležité, abych věděla, jak to vše vzniklo, abych se inspirovala. Ale dělá mi problém si ji zapamatovat.
2. Aby věděli, jak skauting vznikl.

Odpověď B

1. Abych si vážil svých předchůdců ve skautském hnutí v ČSR.
2. Aby věděli, co skauti dokázali a jaké myšlenky je k tomu vedli.

Odpověď C

1. Sám se v historii moc neorientuji a pro moji činnost mi to nechybí.
2. Asi je dobré, aby měli povědomí o kořenech toho, čemu se vlastně věnují. Nicméně bych to moc nehrotil.

Odpověď D

1. Protože dělat něco, o čem vím kulový, stojí za kulový.
2. To stejné.

Odpověď E

1. Pro vedení oddílu – naučím to svěřence. Abych věděl, proč je dnešní skauting takový, jaký je.
2. Aby posunuli hnutí k lepšímu.

Odpověď F

1. Nevím.
2. Nevím.

Odpověď G

1. Abychom to předali dál. Je to spousta zajímavých příběhů.
2. Mohou se tím inspirovat pro svůj další vývoj.

Odpověď H

1. Ano je. Protože je důležité vědět, jak se to vyvíjelo a popř. se v budoucnosti vyvarovat stejných chyb.
2. Viz. Otázka č. 1. Je důležité, aby o tom vědělo co nejvíce lidí.

Odpověď I

1. Asi ano. Z důvodu, že se skauting od něčeho odvíjí a má začátek.
2. Možná, spíše ano. Je důležité, aby znali základy a aby znali základní důležité postavy v historii.

Odpověď J

1. Historie skupiny stejného zájmu by měla být v každém případě pro daný spolek důležitá.
2. Spadá pod všeobecný základ vzdělání ve skautu + odpověď na 1. otázku

Odpověď K

1. Je pro mě důležitá. Baví mě historie obecně a skautská mě přiblíží k činnosti, které se už osmým rokem věnuji.
2. Myslím, že už se se skautem nějaká historie pojí, tak každý, kdo do skautu chodí, by měl alespoň trochu skautskou historii znát.

Odpověď L

1. Abych informace předávala dál mladším dětem. Myslím, že je dobré vědět, kam každý pátek chodím a jakou má skaut historii.
2. Pro ně to asi moc důležité není, ale asi by jsme je to učit měli.

2. Renovovaný pomník

